

GANANIN VE FİLDİŞİ SAHİLİ ARASINDAKİ DENİZ SINIRINA İLİŞKİN İTLOS KARARI BAĞLAMINDA DENİZ ALANLARININ SINIRLANDIRILMASINA İLİŞKİN BAZI MESELELER¹

(An Analysis Of Some Maritime Delimitation Problems In The Light Of The Itlos Judgment Concerning The Maritime Boundary Dispute Between Ghana And Cote D'ivoire)

Doç. Dr. Gökhan GÜNEYSU²

ÖZ

Bu çalışma, 23 Eylül 2017 tarihinde Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi tarafından kurulmuş bulunan Özel Daire'nin vermiş olduğu "Gana ve Fildişi Sahili Arasındaki Deniz Sınırına İlişkin Karar" ışığında, Uluslararası Deniz Hukuku'na ve özellikle de Deniz Alanlarının Sınırlandırılması'na ilişkin uygulamada çıkacak temel özellikte bazı problemleri inceleme amacını taşımaktadır. Dava konusu olan olay bağlamında; estoppel ilkesi, eşit uzaklık ilkesinin somut olaylarda uygulanması ve uyumsuzluk konusu alanda yapılan faaliyetlerden ortaya çıkması söz konusu sorumluluk meseleleri ele alınmaktadır. Daire'ye göre; bir Devlet hakkında Estoppel hükümlerinin uygulanması için şartlar söz konusu olayda mevcut değildir. Aynı şekilde, Gana'nın, uyumsuzluk konusu deniz alanında gerçekleştirdiği tek-tarafli eylemlerden dolayı sorumlu olmadığı Daire tarafından kabul edilmiştir. Deniz Alanlarının sınırlandırılması hususunda Daire, eşit uzaklık ilkesini, 3 aşamalı bir süreç ile uygulamıştır. Bu uygulama gereği, ilk olarak tespit edilen geçici hat üzerinde herhangi bir değişiklikte bulunmamayı tercih etmiştir.

Anahtar Kelimeler: Devletler Genel Hukuku, Uluslararası Deniz Hukuku, Estoppel, Deniz Alanlarının Sınırlandırılması, Sorumluluk

ABSTRACT

This paper, in the light of one of the most recent Judgments rendered by a Special Chamber established by The International Tribunal for the Law of the Sea, aims to handle specific problems that arise in connection

1 Bu çalışma, 26 Ekim 2018 tarihinde Yıldız Teknik Üniversitesi'nde düzenlenen 5. Uluslararası Hukuk Sempozyumu'nda sunulan metnin geliştirilmiş, eleştiri ve yorumlar ışığında değiştirilmiş versiyonudur.

2 Doçent Doktor; Anadolu Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Kamu Hukuku Bölümü, Milletlerarası Hukuk Anabilim Dalı Öğretim Üyesi; gguneysu@anadolu.edu.tr.

with Maritime Delimitation and International Law of the Sea, in general. Estoppel, practical application of equidistant principle and State's responsibility arising out of unilateral activities in the disputed maritime area are among those subjects to be probed into in this paper. According to the Special Chamber, no State party to this very dispute is estopped from doing anything, since the prerequisites of Estoppel are not met. Special Chamber decided that Ghana was not responsible for its unilateral activities in the disputed area, since this area concerned has been apportioned to Ghana. In this case, Special Chamber used a strict-equidistant method in the now-conventional three-step approach.

Keywords: Public International Law, International Law of the Sea, Estoppel, Maritime Delimitation, International Responsibility.

GİRİŞ

23 Eylül 2017 tarihinde, Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi deniz alanlarının sınırlandırılmasına ilişkin bir karar vermiştir³. Karar, Gana ve Fildişi Sahili Devletleri arasındaki uyuşmazlığa ilişkindir. Mahkeme, vermiş olduğu karar ile söz konusu devletler arasında tek bir deniz sınırına (Single Maritime Boundary) hükmetmiştir. Bu, Mahkeme'nin deniz alanlarının sınırlandırılmasına ilişkin olarak almış olduğu ikinci karardır. Dava, Mahkeme Statüsü'nün' 15. Maddesi 2. Fıkrasına göre kurulmuş Özel Daire (Special Chamber) tarafından yürütülmüş ve karara bağlanmıştır⁴. Daire, kararını verirken Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi'nin ilgili hükümlerine ve deniz alanlarının sınırlandırılmasına ilişkin önceki tarihli kararlara dayanmıştır⁵.

Daire, Gana'nın ileri sürdüğü gibi, önceden yaratılmış *zımni* bir sınır anlaşmasının varlığı problemini ve ayrıca (yine Gana iddialarına göre) Fildişi Sahili'nin *estoppel ilkesi* gereği hareket etmekle yükümlü olup olmadığını incelemiştir. Bunların yokluğuna hükmeden Daire, sonrasında sınırlandırma süreciyle devam etmiştir. Daire burada eşit uzaklık metodunu sert bir şekilde kullanmış ve oluşan geçici hat üzerinde herhangi bir uyarlamaya gitmeden sınırlandırmayı tamamlamıştır. Daire,

3 BEKKER, Pieter / Robert VAN DE POLL. **Ghana and Côte d'Ivoire Receive a Strict-Equidistance Boundary**, American Society of International Law Insights, Volume 21, Issue 11, October, 2017; PEIRIS, Nuwan. **Ghana v. Ivory Coast. Case No. 23**, The American Journal of International Law, Vol. 112:1, s. 88.

4 BEKKER/VAN DE POLL; GAVOUNELI, Maria. **Delimiting delimitation: Lessons learned from the ITLOS Chamber Judgment on the Dispute Concerning Delimitation of the Maritime Boundary between Ghana and Côte d'Ivoire in the Atlantic Ocean**, <https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3054575 >, (Son Erişim Tarihi: 28.10.2018), s. 1;

5 GAVOUNELI, s. 1.

Gana'nın petrol ile ilgili faaliyetlerden dolayı uluslararası sorumluluğu olup olmadığı noktasında da kendisini yetkili görmüş ancak neticede Gana Devleti'nin uluslararası hukuk sorumluluğu bulunmadığına hükmetmiştir⁶.

I. TARİHİ GELİŞİM

Eylül 2014'te Gana Fildişi Sahili'ne karşı, BMDHS 7. Ek gereğince, *ad hoc* tahkim usulüne başvurmuştur⁷. 03 Aralık 2014 tarihinde taraflar anlaşmazlığa Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi'nin Özel Dairesi'nin bakmasına karar vermiştir⁸. Mahkeme beş üyeden oluşan bir Özel Daire kurmuştur⁹.

Fildişi Sahili, Şubat 2015'te, BMDHS'nin 290. Maddesinin 1. Fıkrası gereği, Daire'nin geçici tedbirlere hükmetmesi için başvuruda bulunmuştur¹⁰. Fildişi Sahili Daire'den, Gana'nın anlaşmazlık konusu alandaki tüm keşif ve kullanım faaliyetlerine son vermesinin sağlanmasını talep etmiştir. Gana ise buna karşılık, Fildişi Sahili'nin tüm taleplerinin reddini Daire'den talep etmiştir¹¹.

Nisan 2015'te geçici bir tedbir kararı alınmıştır. Buna göre; Daire uyuşmazlık hakkında *prima facie* yetki sahibi olduğu görüşünü benimsemiş; Gana'nın, uyuşmazlık konusunu oluşturan alanda yeni kazı ve arama çalışmalarına başlamamasını emretmiştir¹². Bununla beraber, devam etmekte olan çalışmaların durması Gana'dan talep edilmemiştir. Daire'ye göre, başlamış olan çalışmaların da askıya alınması halinde, hem

6 IOANNIDES, Nicholas A. **A Commentary on the Dispute Concerning Delimitation of the Maritime Boundary between Ghana and Côte d'Ivoire in the Atlantic Ocean (Ghana/ Côte d'Ivoire)**, Maritime Safety and Security Law Journal, Issue 3, 2017, s. 49.

7 7. Ek uyarınca tahkim müessesesi hakkında detaylı bilgi için bkz. AKKUTAY, Berat Lale. **1982 Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi Çerçevesinde Uyuşmazlıkların Çözüm Yolları**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2012, s. 60-68.

8 TANAKA, Yoshifumi. **Unilateral Exploration and Exploitation of Natural Resources in Disputed Areas: A Note on the Ghana/ Côte d'Ivoire Order of 25 April 2015 before the Special Chamber of ITLOS**, Ocean Development & International Law, Vol.46, Issue 4, 2015, s. 316. Ayrıca, UDHM ve Daireleri hakkında kapsamlı bilgi için bkz. AKKUTAY, s. 118-126.

9 PEIRIS, s. 88.

10 PEIRIS, s. 88; TANAKA, s. 316.

11 TANAKA, s. 317.

12 BANKES, Nigel. **ITLOS Judgment in the Maritime Boundary Dispute between Ghana and Côte d'Ivoire**, s. 1, < <http://site.uit.no/jclos/2017/10/27/itlos-judgment-in-the-maritime-boundary-dispute-between-ghana-and-cote-divoire/> >, (Son Erişim Tarihi: 28.10.2018); ONELE, Joseph. **Revisiting Unilateral Exploitation of Mineral Resources in Disputed Water under United Nations Convention on the Law of the Sea: Any New Matter Arising?**, Journal of International Dispute Settlement, 2018, s. 11; PEIRIS, s. 89.

Gana hem de Gana'nın imtiyaz tanımış olduğu taraflar ciddi finansal kayıplarla karşılaşacaktır.

Şubat 2017'ye gelindiğinde sözlü duruşma safhası gerçekleştirilmiş ve 23 Eylül 2017'de Karar açıklanmıştır.

A. Zımni Veya Açık Bir Sınırlandırma Adlaşması / Bölgesel Yapılageliş

Gana Devleti'ne göre, somut anlaşmazlıkta gerçek anlamda bir deniz sınırlandırılmasına gidilmesi gereksizdir. Daire'in tek yapması gereken, zaten var olan bir andlaşmanın ve bu anlaşma ile kararlaştırılmış bir deniz sınırının tespitidir¹³. Gana tarafından varlığı ileri sürülen bu zımni andlaşmaya göre, eşit uzaklık ilkesine göre oluşturulmuş bir deniz sınırı mevcuttur. Bu andlaşmanın tarafları yarım yüzyılı aşkın bir süre andlaşma hükümlerine saygı göstermişler ve riayet etmişlerdir¹⁴.

Gana'nın iddiasına göre, ilgili devletlerin 1957-2009 yılları arasında riayet ettikleri bu andlaşma mucibince söz konusu deniz sınırı eşit uzaklık ilkesi gereğince çizilmiş bir sınırdır. Gana bu sınıra "örfi eşit uzaklık sınırı" adını vermektedir¹⁵. Bu nedenle yapılması gereken basit bir tespitten ibarettir; söz konusu andlaşmanın varlığının teyid edilmesi gerekli ve yeterlidir.

Fildişi Sahili ise ortada bir zımni veya açık andlaşmanın varlığından söz edilemeyeceğini, bu nedenle deniz alanlarının sınırlandırılması gerekliliğinin halen var olduğunu ileri sürmüştür. Gana'nın zımni andlaşmanın varlığına ilişkin iddiaları ise temelden yoksundur. Fildişi Sahili'nin iddiasına göre ise, tutarlı bir şekilde sınırlandırmaya ilişkin bir andlaşmayı yapma iradesi bu devlet tarafından ortaya koyulmuş ve ayrıca Gana'nın petrol faaliyetlerine, bir anlaşmanın tamamlanmasına menfi etkide bulunduğu için, itiraz edilmiştir¹⁶. Fildişi Sahili özellikle, 1988 ve 1992 yıllarında gerçekleşmiş iki olaya ve 2008-2014 tarihlerinde arasında ilgili devletlerarasında gerçekleştirilmiş bulunan iki taraflı müzakerelere dikkat çekerek, herhangi bir anlaşmanın varlığından söz edilemeyeceğini vurgulamıştır. Kaldı ki Gana iddiaları terminolojik olarak da sıkıntılıdır. Gana anlaşma ve yapılageliş hukuku kavramlarını karıştırmaktadır. Bu da Gana'nın sınırlandırmaya tabi tutulması gereken bölgeye ilişkin

13 ITLOS, Judgment, para. 100.

14 BEKKER/VAN DE POLL; FRESHFIELDS/BRUCKHAUS/DERINGER. **Ghana and Côte d'Ivoire ITLOS Judgment**, < <https://www.freshfields.com/globalassets/services-page/disputes-litigation-and-arbitration/publication-pdfs/freshfields-briefing---ghana-cdi---itlos-judgment.pdf> >, (Son Erişim Tarihi: 28.10.2018), s. 2; ITLOS, Judgment, para. 102..

15 ITLOS, Judgment, para. 102.

16 ITLOS, Judgment, para. 103.

kendi konumu hakkındaki kafa karışıklığının delili olarak görülmelidir¹⁷. Uluslararası Hukuk'ta "örfi eşit uzaklık sınırı" adıyla bir kavram da mevcut değildir. Bu iddia aslında Gana'nın ileri sürdüğü zımni anlaşma argümanına ek bir argüman da değildir, sadece onun bir devamıdır.

Gana ise "örfi eşit uzaklık sınırı"na ilişkin iddiasının kaynağını ise spesifik bir sınırın 50 yılı aşkın bir zamandır taraflar tarafından; karşılıklı, devamlı ve uyumlu davranışlarının da ışığında, gözetilmesinde görmektedir¹⁸. Burada, Gana'ya göre, iki taraflı bir yapılageliş mevcut değildir. Mevcut olan, kaynağı eşit uzaklık ilkesine uygun olarak zımni anlaşma olan bir sınırdır ve taraflar zaman içinde bu hatta saygı göstermişlerdir. Tarafların petrol imtiyazlarına ilişkin uygulamaları da zaten var olan bu sınırın varlığını teyid etmektedir.

Bu konuda Daire, Gana'nın iddialarının temelini bir zımni anlaşmanın varlığı olduğu kanaatine varmıştır. Daire, bu konuda yapması gerekenin böyle bir anlaşmanın varlığını araştırmak olduğunu ifade etmiştir¹⁹.

Daire ilk olarak Uluslararası Adalet Divanı'nın *Nicaragua v. Honduras* Kararı'na atıfta bulunmuştur. Bu kararda da belirtildiği üzere, "zımni bir hukuki anlaşmanın varlığı "ikna edici delillere" (compelling evidence) dayanmalıdır²⁰. "Sürekli bir deniz sınırının kurulması ciddi önemi haiz bir meseledir ve bir anlaşmanın varlığı kolay bir şekilde farz edilmeyecektir"²¹. Daire'ye göre, Fildişi Sahili'nin dikkat çektiği olaylar ve görüşmeler, Gana'nın tarafların uygulamasının tartışmasız olduğuna ilişkin iddiasının üzerine şüphe düşürür mahiyettedir²². Kaldı ki Daire önündeki tartışmanın yönünü ve sonucunu belirleyen nokta da bu petrol uygulamalarının tartışmasız olması değildir. Daire'nin burada atıfta bulunduğu Uluslararası Adalet Divanı'nın *Nicaragua v. Honduras* Davası Karar'ında, "geçici bir hattın belli bir süre uygun bulunmuş olması halinde bile, bunun uluslararası bir sınırdan ayrı tutulması gerekir" şeklinde bir

17 ITLOS, Judgment, para. 108.

18 ERMOLINA, Natalia / Constantinos YIALLOURIDES. **State Responsibility for Unilateral Hydrocarbon Activities in Disputed Maritime Areas: The Case of Ghana and Côte d'Ivoire and its Implications**, <<http://site.uit.no/jclos/2017/11/23/state-responsibility-for-unilateral-hydrocarbon-activities-in-disputed-maritime-areas-the-case-of-ghana-and-cote-divoire-and-its-implications/>>, (Son Erişim Tarihi: 28.10.2018), s. 1.

19 ITLOS, Judgment, 112.

20 MA, Xuechan. **Ghana v. Côte d'Ivoire: Unilateral Oil Activities in Disputed Marine Areas**, <<http://opiniojuris.org/2017/11/09/ghana-v-cote-divoire-unilateral-oil-activities-in-disputed-marine-areas/>>, (Son Erişim Tarihi: 28.10.2018), s. 1; Peiris, s. 89.

21 ICJ, Judgment, **ICJ Reports 2007 (II)**, para. 253.

22 ITLOS, Judgment, 214.

tespitte bulunmaktadır. Divan'a göre "petrol aranması ve petrole ilişkin diğer uygulamalar deniz sınırına ilişkin zımni bir andlaşmayı tek başına oluşturamaz"²³. Demek oluyor ki uzun zamandır devam eden bir petrol ve imtiyaz uygulamasının varlığından daha fazlası, bir sınırın varlığının delili için aranmalıdır. Daire burada Divan'ın *Indonesia v. Malaysia* Davası'na da atıfta bulunmaktadır. Divan söz konusu kararda, tarafların karşılıklı anlaşmalarına dayanan bir petrol uygulamasının kalıcı bir sınır yaratamayacağını; böyle bir rızaya dayanan uygulamanın en fazla geçici bir hat (a provisional line) yaratabileceğini tespit etmiştir. Divan, ayrıca, petrol imtiyaz uygulamalarında riayet edilen çizgilerin sadece tarafların uygulayageldikleri bir temkine (restraint) de işaret edebileceğini ifade etmektedir²⁴.

Petrol imtiyaz sahalarına ilişkin haritaların petrol imtiyaz sahalarını işaretlemenin ötesinde deniz sınırlarını da gösterdiğine dair Gana iddiasını, Daire ikna edici bulmamıştır²⁵. Daire'ye göre; 1988 ve 1992 tarihli teatiler, tarafların bölgeye ilişkin bir sınırlandırma ihtiyacını gösterir şekilde değerlendirilmelidir²⁶. 2008-2014 yılları arasında gerçekleştirilen iki taraflı müzakereler de taraflar arasında bir deniz sınırının mevcut bulunmadığını onaylamaktadır²⁷. Daire, ayrıca belli amaçlar için gerçekleştirilen eylemlerin, tek deniz sınırı gibi karasularını, münhasır ekonomik bölgeyi ve kıta sahanlığını etkileyen bir olguyla ilişkili görülerek, amacının ötesinde kullanılmasına ve başka başka sahalara teşmil edilmesine de karşı çıkmaktadır. Daire bu konuyla ilgili olarak, Uluslararası Adalet Divanı'nın *Peru v. Chile* kararına atıfta bulunmaktadır. Divan'ın söz konusu kararına göre; "deniz sınırının çok amaçlı doğası karşısında, balıkçılık faaliyetlerine ilişkin deliller tek başına, o deniz sınırının kapsamını" belirleyemeyecektir²⁸.

Tüm bunların ışığında, Daire taraflar arasında; karasularını, münhasır ekonomik bölgeyi ve (200 deniz mili içinde ve ötesinde mevcut) kıta sahanlığını sınırlandıran zımni bir anlaşmanın mevcut olmadığına hükmetmiştir²⁹.

23 ERMOLINA / YIALLOURIDES, s. 1; PEIRIS, s. 89.

24 ICJ, Judgment, *ICJ Reports* 2002, para 79; PEIRIS, s. 89.

25 ITLOS, Judgment, para. 217.

26 ITLOS, Judgment, para. 221.

27 ITLOS, Judgment, para. 222.

28 ICJ, Judgment, *ICJ Reports* 2014, para. 111.

29 ITLOS, Judgment, 228.

B. Estoppel

Estoppel, Uluslararası Hukukun genel prensiplerinden biridir³⁰. Bu ilkeye göre, bir devlet “belli bir vakıya veya hukuki durum karşısındaki tutumlarında tutarlı” olmak zorundadır. Önceden yapılmış olan açıklama veya yargı kararlarıyla tespit edilmiş olgular ile çelişen iddialar bu ilke gereği dinlenemeyecektir³¹. Böylelikle, Devletlerin birbirleriyle olan ilişkilerinde istikrar ve öngörülebilirlik sağlanmış olacaktır³².

Gana, zımni andlaşma iddiasına ilaveten, estoppel ilkesine başvurmuş ve Fildişi Sahili Devleti’nin istikrarlı devlet uygulamasından sapmaktan hukuken men edildiğini (estopped) ileri sürmüştür³³. Gana tezlerine göre “ estoppel, devletlerin karşılıklı ilişkilerinde iyi niyetli davranmaları temel kuralından kaynaklanan, hukukun genel ilkelerinden biri” olarak tanınmaktadır³⁴. Gana’ya göre, estoppel’den bahsedebilmek için üç şartın sağlanmış olması gerekir. Bunlar özel bir durum yaratan devlet uygulaması, bu uygulamaya başka bir devletin iyi niyetli bir şekilde dayanması ve son olarak da bu son devlet aleyhine bir sonucun yaratılmasıdır³⁵. Fildişi Sahili, bölgedeki eşit uzaklık hattını tekrar eder şekilde tanımış ve Gana’nın bu hattı tanımamasına ilişkin uygulamasına itiraz etmemesinden dolayı, Gulf of Maine kararında UAD’ın da belirttiği “açık, devamlı ve tutarlı” bir devlet uygulaması oluşmuştur³⁶. Gana’ya göre bu istikrarlı uygulama onyılları aşan bir süredir iki devlet tarafından devam ettirilmiştir. Uzun bir zaman sonra Fildişi Sahili’nin söz konusu istikrara itiraz etmesine izin verilmesinin Gana için sonuçları çok ağır olacaktır³⁷. Bu unsurların ışığında, estoppel ilkesinin şartları açıkça sağlanmıştır ve Fildişi Sahili bu uzun süreli uygulamaya itiraz etmekten alıkonulmalıdır (estopped).

Gana tezlerine göre uygulanması gereken metot, eşit uzaklık ilkesidir ve bu metottan sapmayı haklı kılacak coğrafi şartlar bölgede mevcut değildir.

30 BROWNLIE, *Principles of Public International Law*, 2003, s. 616’dan aktaran OVCHAR, Alexander. **Estoppel in the Jurisprudence of the ICJ: A principle promoting stability threatens to undermine it**, *Bond Law Review*, Volume 21, Issue I, Article 5, 2009, s. 1.

31 AYBAY, Rona / Elif ORAL, **Kamusal Uluslararası Hukuk**, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, Temmuz 2016, s. 132.

32 OVCHAR, s. 1.

33 Estoppel ilkesinin altında yatan ilke, hiç kimse kendi istikrarsızlığından yararlanamamalıdır anlamına gelen “allegans contraria non audiendus est”tir; OVCHAR, s. 3.

34 ITLOS, Judgment, para. 230.

35 ITLOS, Judgment, para. 230.

36 ITLOS, Judgment, para. 232.

37 ITLOS, Judgment, para. 233.

Fildişi Sahili'ne göre ise iki devlet arasında herhangi bir yazılı veya zımni andlaşma söz konusu değildir. Yine, deniz alanlarının sınırlandırılması veya tek bir deniz sınırı hakkında, iki devlet arasında uygulanması zorunlu olan bir yapılageliş hukuku da mevcut değildir. Aynı maddi gerçeklikten hareketle, kendisi için estoppel ilkesinin uygulanması da mümkün değildir. Kaldı ki, deniz alanlarının sınırlandırılmasında estoppel uygulanması söz konusu olamaz. Zaten, bu ilke uluslararası uyuşmazlıkların çözümünde az başvurulan, çok itiraz alan ve uygulaması nadir görülen bir ilkedir³⁸. Fildişi Sahili'ne göre, Gana bu ilkeyi, kabul edilmesi zor görünen zımni andlaşma iddiasının yanına ek bir iddia olarak eklemektedir sadece. Fildişi Sahili'ne göre burada Gana'nın amacı estoppel ilkesini de ileri sürerek, kabulü aslında zor görünen zımni andlaşmanın varlığı ilkesine uygulanacak Uluslararası Hukuk hükümlerini dolanmaktadır. Ayrıca, Fildişi Sahili Devleti estoppel ilkesinin tanınması alternatif durumunda dahi ilkenin uygulanmasının önünü açabilecek kümülatif şartların somut olayda sağlanmadığı tezini ifade etmiştir³⁹.

Daire, Mahkeme'nin 2012 tarihli *Bangladesh v. Myanmar* kararında geçen estoppel tanım ve sonuçlarına atıf yaparak konu hakkındaki incelemelerine başlamaktadır. Buna göre "uluslararası hukukta, bir devletin, kendi davranışıyla, belli bir durum görünümü yaratması ve diğer bir devletin de bu davranışa iyi niyetle dayanarak, kendi menfaatinin aleyhine, bir eylemden imtina etmesi veya o eylemi gerçekleştirilmesi halinde estoppel mevcuttur. Estoppel kavramının etkisi, bir devletin, kendi istikrarlı davranışıyla, artık belli bir durumu tanımadığını veya o duruma rıza göstermediğini ileri sürmekten engellenmiş olmasıdır"⁴⁰.

Taraflar arasındaki teatiler ve müzakereler ortada bir anlaşmanın varlığına değil, bilakis yokluğuna işaret etmektedir⁴¹. Fildişi Sahili Devleti; beyanları, eylemleri veya sükutu ile, eşit uzaklık ilkesine dayanan bir anlaşmaya rıza gösterdiğini ortaya koymamıştır. Fildişi Sahili, petrol imtiyaz bloklarının sınırlarının bir deniz yetki alanı sınırlarından farklı olduğunu ifade edecek özeni ise göstermiştir. Bu nedenlerle, Fildişi Sahili'nin estoppel oluşumu için gerekli eylemlerde bulunmadığı hükmüne varılmaktadır⁴². Yukarıda zikredilen hususların ışığında Daire, Gana'nın estoppel'e ilişkin iddialarını reddetmiştir⁴³.

38 ITLOS, Judgment, para. 235.

39 ITLOS, Judgment, para. 236.

40 ITLOS, Judgment, **ITLOS Reports 2012**, s. 42, para 124.

41 ITLOS, Judgment, para. 243.

42 ITLOS, Judgment, para. 244.

43 ITLOS, Judgment, para. 246.

C. Deniz Alanlarının Sınırlandırılması

Daire taraflar arasında zımnî bir anlaşmanın mevcut olmadığına ve olaya estoppel hükümlerinin uygulanamayacağına hükmettiğine göre, deniz alanlarının sınırlandırılmasına geçmek durumundadır.

1. Karasularının Sınırlandırılması

Deniz alanlarının sınırlandırılması konusunda Gana, ilk olarak karasularının sınırlandırılması amacıyla, Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi'nin (BMDHS) 15. Maddesinin anlaşmayı öncelikli bir konumda gördüğünü, bir anlaşmanın yokluğu durumunda ise eşit uzaklık ilkesinin sınırlandırmaya uygulanacağını ileri sürmektedir. Gana'ya göre eşit uzaklık ilkesinden uzaklaşarak, yani bu ilkeyi kullanmadan sınırlandırma yapılabilmesi ancak tarihi hakların varlığı veya özel durumların söz konusu olması hallerinde mümkün olabilir⁴⁴. Gana'ya göre, Daire'ye iki devletin arasında mevcut bulunan bağlayıcı bir yükümlenmeye işaret eden uygulamaya dair yeterli delil sunulmuştur. Bu BMDHS 15. Madde anlamında bir anlaşma olarak görülmelidir. Tarihsel olarak tanımlanmış bu durumdan sapmayı meşru kılacak herhangi bir tarihi hak veya özel bir başka durum mevcut değildir. Gana'ya göre eşit uzaklık sınırından değişik bir sınırı gerekli kılan herhangi bir coğrafi veya jeolojik özellik bulunmamaktadır⁴⁵. Gana, Fildişi Sahili Devleti'nin kullanılmasını gerekli gördüğü bisector (Açıortay) metodunun⁴⁶ yalnızca konvansiyonel metodun (eşit uzaklık ilkesi) kullanımının açıkça uygunsuz veya imkânsız olduğu durumlarda ve çok nadir olarak kullanıldığını da eklemiştir⁴⁷.

Fildişi Sahili ise BMDHS 15. Maddesinin karasularının sınırlandırılması amacıyla eşitlik uzaklık hattının kullanılmasını salıklamaktadır ancak bu temel kural, özel durumların varlığı halinde istisnalara tabi olabilmektedir⁴⁸. Olayda özel durumlar mevcuttur ve bu durum da Daire'nin sınırlandırma için eşit uzaklık metodundan başka bir metodu uygulamasını gerekli kılmaktadır⁴⁹. Bu nedenle, Daire somut olayda bisector metodunu kullanmalıdır. Bu tercihin sebebi ise belli coğrafi ve jeomorfolojik

44 ITLOS, Judgment, para. 75.

45 ITLOS, Judgment. Para. 76.

46 Bu yöntemin kullanıldığı alanların özellikleriyle ilgili olarak bkz. AÇIKGÖNÜL, Yunus Emre. **Deniz Yetki Alanlarının Hakça İlkeler Çerçevesinde Sınırlandırılması**, Legal Hukuk Kitapları Serisi No. 205, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2012, s. 165.

47 ITLOS, Judgment, para. 251 ve 252.

48 ITLOS, Judgment, para. 253.

49 ITLOS, Judgment, para. 254.

özelliklerdir. Bu özellikler yalnızca karasularının sınırlandırılması değil, diğer alanların da sınırlandırılmasını etkilemektedir⁵⁰.

Daire ilk olarak tüm deniz alanları sınırlandırılması sürecinde aynı metodunu kullanması gerektiğine karar vermesinin iki taraf tarafından da talep edildiği yorumunu yapmaktadır. Bununla beraber, farklı deniz alanlarının sınırlandırılmasına farklı kuralların uygulanması gerekmektedir.

Daire'ye göre, sahildevletlerin karasuları üzerindeki hakları fonksiyonel değildir, ülkeseldir. Bu alan üzerinde egemenliği olan devlet; deniz yatağı, üstündeki su kütlesi ve bunların üzerindeki hava sahasının da üzerinde egemenlik sahibi olacaktır. Ancak, ne Gana ne de Fildişi Sahili egemenlik ile ilgili iddialarda bulunmuştur. Bu ise Daire'nin gözünde, tarafların söz konusu tüm deniz alanları için aynı sınırlandırma metodunun kullanılması konusunda zımnen anlaşıldığı anlamına gelmektedir. Daire de bu şekilde sınırlandırma yapmayı uygun görmektedir.

2. Karasularının, Münhasır Ekonomik Bölgenin ve 200 Deniz Miline Kadar Olan Kıta Sahaneliğinin Sınırlandırılması

Gana'ya göre; BMDHS'nin 74 ve 83. maddeleri belli bir metodu hakkaniyetli bir sonuç yaratmak için özellikle belirtmemiş olsa da⁵¹, eşit uzaklık / ilgili şartlar metodu uygulamada standart metod olarak ortaya çıkmaktadır⁵². Bu metodun uygulanması için Gana/Fildişi Sahili kıyıları da çok uygun bir yapıdadır. Kıyı hattı neredeyse mükemmel bir şekilde düzdür ve bu özelliği bozacak başka kıyı ve deniz unsurları da mevcut değildir⁵³. Fildişi Sahili tarafından önerilen metodun uygulanmasını gerekli kılabilecek nedenler de bu devlet tarafından ileri sürülebilmemiş değildir⁵⁴.

Fildişi Sahili ise hakkani bir sonuç yaratmanın, deniz alanlarının sınırlandırılmasına ilişkin hukukun temelini oluşturduğu iddiasındadır. Bu nedenle tek bir sınırlandırma metodunu zorunlu olarak nitelendirmek yanlıştır. Eşit uzaklık metodu ne zorunlu bir sınırlandırma metodudur ne de bu somut olaya uygulanmaya müsaittir⁵⁵. Fildişi Sahili, geometrik özelliği nedeniyle bu metodun pratik bir avantaj sunduğunun farkında olduğunu belirtmiş ancak somut olayda, makro-coğrafya ve kıyasal mikro-coğrafyanın ve yine esas noktaların sayıca azlığının bisector metodunu

50 ITLOS, Judgment, para. 255.

51 KURAN, Selami. **Uluslararası Deniz Hukuku**, Beta Basım AŞ, 4. Baskı, 2014, s. 231.

52 ITLOS, Judgment, para. 265.

53 ITLOS, Judgment, para. 266.

54 ITLOS, Judgment, para. 268.

55 ITLOS, Judgment, para. 270.

en uygun metot haline getirdiğini ileri sürmüştür. Bu argümana göre, bisector metodunu zorunlu kılan, kıyının coğrafi özelliğidir; dolayısıyla bu seçim objektif unsurlara dayanmaktadır. Bu metot ile kıyıdaki düzensizliklerin orantısız sınırlandırma sonuçları yaratmasının da önüne geçilmiş olunacaktır⁵⁶.

Fildişi Sahili Devleti'nin tezlerine göre, ilgili devletlerin kıyıları konkav ve konvektir. Bu nedenle eşit uzaklık ilkesi hakkaniyetli sonuç yaratamayabilir. Buna dayanarak bisector metodunun Daire tarafından kullanılması talep edilmiştir. Eğer bu metot kullanılırsa, kıyının genel yönü takip edilmiş ve menfaati söz konusu bölge devletlerine de zarar verilmemiş olacaktır. Fildişi Sahili, hakkani bir sonuca ulaşılabilmesi için bisector metodu uygulanmalıdır görüşündedir. Bu metot da, tıpkı eşit uzaklık metodu gibi, *coğrafyaya dayanan* bir deniz alanları sınırlama metodudur. Uluslararası Adalet Divanı kararlarında da "Eşit Uzaklık Metodunu uygulanamadığı durumlarda kullanılmaya uygun bir ilave metot" olarak tanımlanmıştır⁵⁷.

Daire, tarafların BMDHS 74. ve 83. maddelerini bu olaya uygulanabilir hukuk olarak gördüklerinin ifade etmiştir⁵⁸. Bu iki düzenleme de aynı şekilde Uluslararası Adalet Divanı Statüsü'nün 38. Maddesinde belirtildiği şekliyle uluslararası hukuk temeline dayanan anlaşma ile deniz alanlarının sınırlandırılacağını ifade etmektedir. Sınırlandırmanın amacı ise hakkaniyete uygun bir çözümün gerçekleştirilmesidir⁵⁹. Daire, tarafların münhasır ekonomik bölge, 200 deniz mili berisi ve ötesinde kıta sahanlığı alanlarının sınırlandırılması için kullanılacak metodun karasularına da uygulanmasını istediğini hatırlatmıştır. Daire sınırlandırma için özel bir metodolojinin söz konusu maddeler tarafından hususan öngörülmediğini; uygulanmasına karar verilecek metodu hakkaniyete uygun bir sonuç yaratmasının gerekliliğini not etmiştir. Hamburg Mahkemesi'nin daha önceki sınırlandırma kararını (Bangladesh v. Myanmar) hatırlatan Daire, sınırlandırma "bağlamında Mahkeme'yi yönlendiren en büyük amacın işte bu hakkaniyete uygun sonucu yaratmak olduğunu"⁶⁰ bir kez daha teyid etmiştir. Bu sonucu yaratma amacındaki sınırlandırma sürecinde iki temel amaç daha ortaya çıkmaktadır; şeffaflık ve öngörülebilirlik⁶¹.

56 ITLOS, Judgment, para. 272-274.

57 ICJ, Territorial and Maritime Dispute in the Caribbean Sea (Nicaragua v. Honduras), Judgment, ICJ Reports 2007 (II), para 283.

58 Sınırlandırmanın yapılmasına ilişkin müzakereler ile ilgili bilgi için bkz. GÖKALP, İbrahim. **Milletlerarası Adalet Divanı'nın Deniz Alanlarının Sınırlandırılmasına Dair Kararlarında Dikkate Aldığı İlkeler**, Beta Basım A.Ş., 2008, s. 100-107.

59 ITLOS, Judgment, para. 276-277. Hakkaniyete uygun sonuç kavramı hakkında daha fazla bilgi için bkz. GÖKALP, s. 107-111; KURAN, s. 231-232.

60 ITLOS, Judgment, ITLOS Reports 2012, s. 67, para. 235.

61 ITLOS, Judgment, 282. Öngörülebilirliği hakça ilkelerin kapsamında değerlendiren bir

Daire'ye göre coğrafyaya dayanan tek metot bisector metodu değildir, aynı şekilde eşit uzaklık metodu da coğrafyaya dayanan bir metottur. Daire ayrıca, Fildişi Sahili'nin iddiasının aksine, bisector metodunun tamamen objektif bir usul de olmadığı kanaatinde. Yakın tarihlerde gerçekleştirilen sınırlandırma vakalarında çoğunlukla eşit uzaklık / ilgili şartlar metodu uygulanmıştır. Bu genel uygulamadan sapılarak angle bisector metodunun uygulanmasında ise o davalardaki özel (particular) şartların varlığının bunu gerekli kılması vardır. Daire bu şartları Fildişi Sahili'nin vermiş olduğu örnekler planında teker teker incelemiş ve bazı farklılıkları ortaya koymuştur. Gine ve Gine-Bissau Kararı'nda örneğin coğrafi açıdan karışık unsurlar mevcuttur. Hâlbuki Gana ve Fildişi Sahili kıyıları düzdür, girintili-çıkıntılı bir mahiyette değildir⁶².

Sonuç olarak, Daire eşit uzaklık / ilgili şartlar usulünü kullanmayı tercih etmiştir. Daire'ye göre ancak geçici eşit uzaklık hattının çizilmesini imkânsız kılacak mahiyette zorlayıcı koşulların varlığı halinde başka bir metot tercih edilebilir. Daire'ye göre her vaka biriciktir (unique) ve nihai amaç hakkani sonuca ulaşmak üzere, her vaka özel bir işlemi (treatment) gerektirmektedir. İlaveten, Daire, uluslararası mahkeme ve hakem heyetlerince baskın olarak kullanılagelen metottan ayrılmayı da, şeffaflık ve öngörülebilirlik ilkelerinin ihlali olarak değerlendirmektedir⁶³. Kıyının özel şartları, istikrarsız oluşu gibi Fildişi Sahili'ne ait diğer iddiaları da Daire kabul etmemiş, bahsi geçen tüm deniz alanlarına eşit uzaklık metodunu uygulayacağı kararına varmıştır.

Daire, bu metodu kullanırken, üç-safhali metodolojiyi takip etmiştir. Taraf devletler de bu usulün uygulanmasının üç safhadan oluştuğunu kabul etmişlerdir. Buna göre öncelikle geçici mahiyette bir eşit uzaklık hattı belirlenmeli, sonrasında bu hattın ilgili şartlar gereğince değiştirilip değiştirilmeyeceği kontrol edilmelidir. Son olarak da ilk iki safha sonunda ortaya çıkan alanların orantısız olup olmadığı kontrol edilmelidir. Daire ilke olarak tarafların, *Romania v. Ukraine Kararı*'nda⁶⁴ geliştirilen usulü kabul ettiklerini not etmiştir.

Bu minvalde, Daire geçici eşit uzaklık hattını belirlemiştir. İkinci safhada Daire, belirlemiş olduğu geçici çizgide değişiklik yapmasını gerekli kılacak şartların varlığına ikna olmamıştır. Daire bu safhada özellikle, Fildişi Sahili'nin kendi kıyısının konkav özellikte olması nedeniyle, Gana'ya ayrılan deniz alanının kendisi için engelleyici/kesici

inceleme için bkz. AÇIKGÖNÜL, s. 56.

62 ITLOS, Judgment, para. 285-287.

63 ITLOS, Judgment, para. 289.

64 ICJ, Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania v. Ukraine), Judgment, I.C.J. Reports 2009, para. 106-120 ve para. 122.

bir etki (cut-off effect) yaratacağı iddiasını incelemiştir. Burada yaratılan engellenmenin önemsiz bir seviyede olduğuna hükmeden Daire sırf bu nedenle, hazırlanmış bulunan geçici çizgide oynama yapmayı gereksiz görmüştür⁶⁵.

Son olarak, ortaya çıkan alanların orantısız olup olmadığını sorgulayan Daire orantısız dolayısıyla hakkaniyete aykırı bir sonuç yaratmadığı sonucuna varmıştır.

D. Gana'nın Uluslararası Hukuk Sorumluluğu

Fildişi Sahili Devleti'nin iddiasına göre Gana Devleti'nin uzlaşmazlığın söz konusu olduğu kıta sahanlığı alanına ilişkin faaliyetleri uluslararası hukukun, Sözleşme'nin ve 2015 tarihli Karar'ın ihlali niteliğindedir⁶⁶. Özel Daire'den Gana'nın tek taraflı olarak Fildişi Sahili'ne ait deniz alanında icra ettiği faaliyetlerin, bu devletin BMDHS'den ve yapılageliş hukukundan kaynaklanan haklarının ihlali olduğuna hükmetmesi de talep edilmiştir⁶⁷.

Gana ise Daire'nin bu konulardaki yetkisi konusunda herhangi bir itiraz ileri sürmemiştir⁶⁸.

Daire'nin yetkilendirildiği Özel Anlaşma, uluslararası sorumluluk meselesine ilişkin herhangi bir hüküm içermemektedir⁶⁹. Buna rağmen Daire, BMDHS'nin 293. maddesi gereği kendisinin bu konuda da hüküm inşa etmeye yetkili olduğuna karar vermiştir. Daire, 25 Nisan 2015 tarihli Ara Kararı'nda mevcut geçici tedbirlere uyulmaması konusundaki yetkisinin doğal (inherent) olarak mevcut olduğunu da hatırlatmıştır⁷⁰.

Daire, deniz alanlarına ilişkin ulusal hak taleplerinin çakışması durumunda, aynı alan için iki farklı hak iddiasının bulunduğu dikkat çekmiştir. Burada her taraf için, ilgili kıyılarından kaynaklanan hak iddiaları mevcuttur. Sadece, bir sınırlandırma kararı ile söz konusu kıta sahanlığının hangi bölgesinin kime ait olacağı ortaya konacaktır. Burada verilecek karar bu nedenle kurucu etkiyi haiz bir karardır. Daire bu konuda taraflardan ayrılmaktadır. Taraflar verilecek sınırlandırma kararının açıklayıcı mahiyette olacağı, yani zaten kendilerine ait olan bir kıta sahanlığının bu özelliğinin teyid edileceği fikrindedir. Daire ise, sınırlandırma kararı ile birlikte, bir hak iddiasına (entitlement) diğeri aleyhine olacak şekilde üstünlük kazandırıldığı görüşündedir. Böyle bir karar, Daire'ye göre, elbette kurucu bir karar olarak nitelendirilmelidir.

65 IOANNIDES, s. 52.

66 BANKES, s. 7.

67 BEKKER/VAN DE POLL.

68 BANKES, s. 7.

69 IOANNIDES, s. 52.

70 ITLOS, Judgment, para. 546.

Bu yaklaşımın mantıksal sonucu, Daire'nin yaklaşımına göre; taraflardan birinin, sonradan sınırlandırma kararı ile diğer tarafa verilen alanda icra etmiş olduğu deniz faaliyetlerinin uluslararası hukukun ihlali veya kendisine bu alan verilen devletin sahip olduğu egemen hakların ihlali olarak nitelendirilemeyeceğidir. Elbette bu faaliyetlerin, sınırlandırma kararından önce ve iyi niyetle (in good faith) gerçekleştirilmiş olması gereklidir⁷¹. Dolayısıyla, kararın açıklanmasından sonra veya açıkça kötü niyetli bir kıta sahanlığı faaliyeti söz konusu faaliyeti gerçekleştiren devletin sorumluluğuna neden olabilecektir. Bu yaklaşımla uyumlu olarak Daire, Gana'nın faaliyetlerinin bu devletin sorumluluğuna neden olmadığına karar vermiştir.

Daire sorumluluk bağlamında, Gana'nın, BMDHS'nin 83. maddesini ihlal etmesinden dolayı sorumluluğuna hükmedilmesine ilişkin iddialarını da incelemiştir. Fildişi Sahili'ne göre, Gana söz konusu maddenin 1. ve 3. fıkralarının ihlalinin sorumluluğu tutulmalıdır. Gana'nın tek taraflı faaliyetleri, 1. Fıkranın anlaşma yapma hükmünün ihlalidir. Gana burada anlaşmayı inşa etmeye yönelik iyi niyetle müzakerelerde bulunma davranış yükümlülüğünü ihlal etmiştir⁷². Gana ise bu iddiaları reddetmiştir.

Daire, m. 83/1'de zikredilen yükümlülüğün bir sonuç tekeffülü olarak görülemeyeceğini, burada bir davranış yükümünden bahsetmek gerektiğini, sırf bir tarafın beklemiş olduğu sonucun müzakereler sonucunda hâsıl olmamasının bir ihlalin varlığına neden olmayacağını ifade etmiştir⁷³. İki taraf arasında müzakereler altı yılı aşan bir sürede gerçekleştirilmiştir. Burada, Fildişi Sahili bu toplantıların anlamsız olduğuna dair herhangi bir delil getirebilmiş değildir. Ayrıca, Gana'nın kendisi hakkında avantajlı gördüğü status quo'yu korumak konusunda takındığı diplomatik tavır, iyi niyetle müzakere etme yükümünün ihlali değildir. Yine, ilk zamanlarda Gana'nın hukuki çözüm yollarına başvurulmasına engel olması da kötü niyet delili olarak değerlendirilemez. BMDHS'nin 298. maddesi açık bir şekilde Taraf Devletlerin belli uyuşmazlıkları zorunlu yargılama usulünden müstesna tutmasına izin vermektedir⁷⁴. Netice itibarıyla, 1. Fıkra bağlamında, Fildişi Sahili'nin iddialarını Daire mukni bulmamıştır.

Daire aynı maddenin 3. Fıkrası bağlamında da bir ihlal tespit edebilmiş değildir. Buna göre, söz konusu fıkra taraflara iki ayrı yükümlülük

71 ERMOLINA / YIALLOURIDES, s. 3.

72 ITLOS, Judgment, para. 596-600.

73 ITLOS, Judgment, para. 604.

74 ITLOS, Judgment, para. 604.

getirmektedir⁷⁵. Birincisi, “uygulamaya yönelik geçici düzenlemeler yapmak için her türlü çabayı sarf etme” yükümlüdür. İkincisi ise “bu geçiş sürecinde, nihai anlaşmaya ulaşılmasını tehlikeye sokmama veya engellememe” yükümlüdür⁷⁶. Daire’ye göre, bunlardan ilki de bir davranış yükümlülüğüdür. İlk yükümlülük ile ilgili olarak, Fildişi Sahili Gana’nın kendisiyle geçici mahiyette düzenlemeler yoluna gitmesini bu devletten talep etmemiştir.

İşbu nedenlerle Daire Gana’nın uluslararası hukuk sorumluluğunun bulunmadığına hükmetmiştir. Daire’nin kararı, Daire’ye göre, izhari değil inşai mahiyettedir. Tarafların hak iddiasında buldukları alan üzerindeki sınır, ancak sınırlandırmanın gerçekleştirilmesi sonrasında ortaya çıkmıştır. Bu nedenle yapılan faaliyetler hukuk ihlali olmadığı gibi, diplomatik müzakerelerde bir tarafın kendi pozisyonu hakkında ısrarcı bir tutum takınması da hukuk ihlali olarak betimlenemez.

SONUÇ

Yukarıda da ifade edildiği üzere, Özel Daire 23 Eylül 2017 tarihinde uyuşmazlığa ilişkin kararını vermiştir. Karar oybirliği ile alınmıştır. Özel Daire’ye göre, gerçekten de taraflar arasında, tarafların dikkate aldığı bir hat mevcuttur. Ancak bu hattın işlevi tarafların doğal kaynaklar ile ilişkili faaliyetleri bağlamında söz konusudur. Tarafların akaryakıt faaliyetleri ve petrol mevzuatlarının, taraf deniz alanları arasında ortak bir sınır teşkili konusunda çok büyük bir önemi bulunmamaktadır. Yani, bu hatta riayet edilmesi sadece enerji kaynağı faaliyetleri konusunda inhisar ettirilmiş görünmektedir. Belli bir konuya inhisar ettirilmiş bir uygulamanın daha kapsamlı bir mesele olan deniz alanı probleminde teşmil ettirilmesi Özel Daire’ye göre doğru değildir.

Kaldı ki Fildişi Sahili’nin tartışmalı alandaki Gana Faaliyetlerine dair geçmişteki itirazları da Özel Daire tarafından hatırlatılmıştır. Bu itirazların ve aynı şekilde uzlaşmazlığın konusu olan alana dair diplomatik müzakerelerin varlığı zımni bir andlaşmanın varlığına değil, bilakis olmadığına delil teşkil etmektedir.

Karar, diplomatik müzakerelerin önemini böylelikle bir kez daha hatırlatmıştır. Müzakerelerde belli bir konu hakkında ısrarcı olmanın da herhangi bir hukuk kuralını iyi niyetle bağdaşmayacak bir şekilde ihlal etmek anlamına otomatik olarak gelmeyeceği önemli bir husus olarak ortaya çıkmaktadır. Demek oluyor ki bir tarafın iyi niyetle müzakerelere

75 VAN LOGCHEM, Youri. **The Scope for Unilateralism in Disputed Maritime Areas**, (içinde). Clive H. SCHOFIELD, Seokwoo LEE, Moon-Sang KWON (Eds.), **The Limits of Maritime Jurisdiction**, Martinus Nijhoff Publishers, Leiden-Boston, 2014, s. 176.

76 ERMOLINA / YIALLOURIDES, s. 3-5.

katılması ve fakat burada kendi pozisyonunu savunması hukuka aykırı bir eylem olarak nitelendirilemez.

Aynı şekilde, belli bir deniz alanına ilişkin anlaşmazlık içinde bulunan sahil devletlerin iyi niyetle o alanda petrol arama vb. faaliyetlerinin de, kural olarak, sorumluluk doğurmayabileceği hükme bağlanmıştır. Öğretide bu, anlaşmazlık konusu alanlar üzerinde tek taraflı eylemleri cesaretlendirebileceği endişesiyle eleştirilmiştir⁷⁷. Bu eleştiriye göre, böyle bir uyuşmazlığın tarafı devletler, bu Karar'ın da teşviki ile hızlı bir şekilde söz konusu deniz alanlarında ruhsat verme, arama yapma gibi tek taraflı eylemlere girişme konusunda daha cesaretli davranacaklardır. BMDHS 74. ve 83. maddelerinde mevcut bulunan "tehlikeye düşürmeme ve engellememe" yükümleri ile Karar'ın bu duruşu arasında bir tutarsızlıktan bahsetmek mümkün görünmektedir⁷⁸. Bu nedenlerle, deniz alanlarına ilişkin hukuki veya siyasi uyuşmazlıkların tarafı olan devletlerin hızlı bir şekilde davranarak, kendi arama faaliyetlerini başlatmaları, bu Karar sonrasında daha önemli bir konu haline gelmiştir.

Kararda, uygulamada beliren ve sınırlı bir konuya ilişkin olan fiili bir anlaşmanın/uyumun bütün bir deniz alanı üzerinde bağlayıcı etki yaratmasının kolaylıkla kabul edilmemesi gerektiğine işaret edilmektedir. Bu da önemli bir başka husustur. Uygulama sonucu andlaşma oluşması veya örfi bir deniz sınırının tespit edilmesi aşikâr bir dille reddedilmiştir.

Karar'ın bir diğer dikkat çeken yanı da Özel Daire'nin eşit uzaklık metodunu uygulamadaki tutumudur. Özel Daire, ikna edici sebepler olmaması durumunda, uygulamada kendisini kabul ettirmiş saydığı bu metodu uygulayacağını ifade etmiştir. Daire, Fildişi Sahili'nin (Daire'nin görüşüne göre artık konvansiyonel hale gelmiş bulunan) bu usulden sapmak için yeterince ikna edici sebepler ileri sürememesini gerekçe göstererek bu kuralı uygulamıştır. Özel Daire'ye göre deniz alanları sınırlandırmasının yapılma amacı hakkaniyete uygun bir sonuca ulaşılmasıdır. Bu metot; ikna edici deliller, argümanlar ileri sürülmediği müddetçe uygulama bulması gereken ve hakkaniyete uygun sonuçlar yaratmaya da elverişli bir metot olarak değerlendirilmektedir. Fildişi Sahili gibi, bu metodun uygulanmaması konusunda tavır sergileyecek devletlerin neden bu metottan başkasının uygulanmaması gerektiği hususuna ciddi bir hazırlıkla kafa yorması yerinde bir tavsiye olarak ortaya çıkmaktadır.

77 ERMOLINA/ YIALLOURIDES, s. 5-6.

78 ERMOLINA ve YIALLOURIDES, Karar'ı söz konusu "tehlikeye düşürmeme ve engellememe" yükümlünün yanlış değerlendirilmesi (mistreatment) olarak nitelendirmektedir.

KAYNAKLAR

AÇIKGÖNÜL, Yunus Emre. **Deniz Yetki Alanlarının Hakça İlkeler Çerçevesinde Sınırlandırılması**, Legal Hukuk Kitapları Serisi No. 205, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2012.

AKKUTAY, Berat Lale. **1982 Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi Çerçevesinde Uyuşmazlıkların Çözüm Yolları**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2012.

AYBAY, Rona / Elif ORAL. **Kamusal Uluslararası Hukuk**, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, Temmuz 2016

BANKES, Nigel. **ITLOS Judgment in the Maritime Boundary Dispute between Ghana and Côte d'Ivoire** < <http://site.uit.no/jclos/2017/10/27/itlos-judgment-in-the-maritime-boundary-dispute-between-ghana-and-cote-divoire/> >, (Son Erişim Tarihi: 28.10.2018)

BEKKER, Pieter / Robert van de POLL. **"Ghana and Côte d'Ivoire Receive a Strict-Equidistance Boundary"**, American Society of International Law Insights, Volume 21, Issue 11, October, 2017.

ERMOLINA, Natalia / Constantinos YIALLOURIDES. **State Responsibility for Unilateral Hydrocarbon Activities in Disputed Maritime Areas: The Case of Ghana and Côte d'Ivoire and its Implications**, <http://site.uit.no/jclos/2017/11/23/state-responsibility-for-unilateral-hydrocarbon-activities-in-disputed-maritime-areas-the-case-of-ghana-and-cote-divoire-and-its-implications/>, (Son Erişim Tarihi: 28.10.2018).

FRESHFIELDS/BRUCKHAUS/DERINGER. **Ghana and Côte d'Ivoire ITLOS Judgment**, <https://www.freshfields.com/globalassets/services-page/disputes-litigation-and-arbitration/publication-pdfs/freshfields-briefing---ghana-cdi---itlos-judgment.pdf>, (Son Erişim Tarihi: 28.10.2018).

GAVOUNELI, Maria. **Delimiting delimitation: Lessons learned from the ITLOS Chamber Judgment on the Dispute Concerning Delimitation of the Maritime Boundary between Ghana and Côte d'Ivoire in the Atlantic Ocean**, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3054575, (Son Erişim Tarihi: 28.10.2018).

GÖKALP, İbrahim. **Milletlerarası Adalet Divanı'nın Deniz Alanlarının Sınırlandırılmasına Dair Kararlarında Dikkate Aldığı İlkeler**, Beta Basım A.Ş., 2008.

INTERNATIONAL TRIBUNAL FOR THE LAW OF THE SEA (ITLOS). **Judgment, Dispute Concerning Delimitation of the Maritime Boundary Between Ghana and Côte d'Ivoire in the Atlantic Ocean (Ghana/ Côte d'Ivoire)**, 23 September 2017, Case No. 23, <https://www.itlos.org/fileadmin/>

itlos/documents/cases/case_no.23_merits/C23_Judgment_23.09.2017_corr.pdf.

IOANNIDES, Nicholas A. **“A Commentary on the Dispute Concerning Delimitation of the Maritime Boundary between Ghana and Côte d’Ivoire in the Atlantic Ocean (Ghana/ Côte d’Ivoire)”**, Maritime Safety and Security Law Journal, Issue 3, 2017, s. 48-61.

KURAN, Selami. **Uluslararası Deniz Hukuku**, Beta Basım AŞ, 4. Baskı, 2014.

MA, Xuechan. **Ghana v. Côte d’Ivoire: Unilateral Oil Activities in Disputed Marine Areas**, <http://opiniojuris.org/2017/11/09/ghana-v-cote-divoire-unilateral-oil-activities-in-disputed-marine-areas/>, (Son Erişim Tarihi: 28.10.2018).

ONELE, Joseph. **“Revisiting Unilateral Exploitation of Mineral Resources in Disputed Water under United Nations Convention on the Law of the Sea: Any New Matter Arising?”**, Journal of International Dispute Settlement, 2018, s. 1-14.

OVCHAR, Alexander. **“Estoppel in the Jurisprudence of the ICJ: A principle promoting stability threatens to undermine it”**, Bond Law Review, Volume 21, Issue I, Article 5, 2009, s. 1-35.

PEIRIS, Nuwan. **“Ghana v. Ivory Coast. Case No. 23”**, The American Journal of International Law, Vol. 112:1, s. 88-93.

TANAKA, Yoshifumi. **“Unilateral Exploration and Exploitation of Natural Resources in Disputed Areas: A Note on the Ghana/ Côte d’Ivoire Order of 25 April 2015 before the Special Chamber of ITLOS”**, Ocean Development & International Law, Vol.46, Issue 4, 2015, s. 315-330.

VAN LOGCHEM, Youri. **“The Scope for Unilateralism in Disputed Maritime Areas”**, (içinde). Clive H. SCHOFIELD, Seokwoo LEE, Moon-Sang KWON (Eds.), **The Limits of Maritime Jurisdiction**, Martinus Nijhoff Publishers, Leiden-Boston, 2014, s. 175-197.

